

Paweł Sołtys (Polsko)

Ročník 1978. Zpěvák, písňový textař a autor hudby. Pod pseudonymem Pablopavo vydal více než desítku alb. Nositel ocenění „Paszport Polityki“ v kategorii populární hudby (2014). Studoval rusistiku, studium však nedokončil. Jeho povídky vycházely v literárních časopisech *Lampa*, *Rita Baum* a *Studium*. Jeho prozaický debut *Mikrotyki* získal Literární cenu Marka Nowakowského a nominace na tři další prestižní ocenění (Paszporty Polityki, Nagroda Literacka Gdynia, „Nike“). „Jsou to nesmírně zhuštěné povídky, ozdobené tak obrovským množstvím opojných paralel a metafor, že je člověk musí číst velmi ostražitě a ukájet se při tom Sołtysovou bohatou jazykovou obrazotvorností,“ píše Krzysztof Varga.

ukázky přeložil Martin Veselka

RÁNO

Svět naležato, lehly si domy, stromy i lampy. Domy dřímají, stromy v lehkém vánku zametají svým listím ulice a lampy svítí do malých očiček kanálových poklopů, tam, kam nikdy nikdo nezasvítí s výjimkou stokařů, důstojných pod svítilnami na svých přilbách, protože tohle je přece Varšava. Svět naležato, kůra stromů přilnula k asfaltu, polovina oken je náhle zbytečných, sloupy lamp vypadají jako opuštěné koleje.

Stále si nemůžu zvyknout na topoly, domy a značky s kulatými hlavami, které ční k obloze. Dělal se pokusy, kdy lidé několik dní žili hlavou dolů ve speciálně navržených místnostech a jejich zrak i labyrint v uchu si na to rychle zvykli. Když se však vraceli do běžného života – ocitali se na pokraji šílenství. Nedokázali si odvyknout opačnosti a bylo to prý proto, že tak se rodíme, s pohledem převráceným vzhůru nohama. Vzpomínám si na oči své dcerky v prvních minutách, černé oči bez mrkání, zdvojený strach, hustý jako nic jiného na světě.

Těžko se tomu divit. Divit bychom se měli tomu, že to mizí, že to během několika týdnů vyprchá. Později, mnohem později, kdy už jsi odporně dospělý – tě takové oči děsí. Takové uhlíky. A takové oči měl strýček Blázen, který měl samozřejmě i jméno, ale neprozradím ho, minimálně ne teď, když se oknem dívám na vertikální svět a dýchám ještě vzduch ze světa naležato, vzduch ze sna, jenž má vůni, hustotu i zvuk, jenž je pythagorejský, múzický a božský. Za chvíli zapomenu, vyjdu mezi lidi a věci, stanu se nijakým, aby mě nepronásledovaly vaše pohledy a výsměch.

Skládal se ze samých tajností, a to nejen z těch vlastních, z umlkání příbuzných, z vět přerušovaných po, neviditelný v hovoru, z prázdných děr v albech. Babička – anebo snad někdo jiný – odtamtud vytáhla těch asi patnáct fotek a už se nechtělo nebo nedalo na jejich místa zasunout jiné.

Svůj pokoj zamykal na petlici a – abych pravdu řekl – pouštěl tam jenom mě, ale nikdo se mě neptal, co tam je, a když jsem o tom zkoušel vyprávět sám od sebe, hned začínal film v televizi nebo bylo potřeba dojíst zákusek, zpravidla koblížky, takové ty malé na váhu, pro

děti. Tím tichem prosvítalo nějaké dítě, bylo někde daleko, se ženou, která taky neměla podobu ani jméno. Míhala se mi tam ručka, uplakaná tvář, míhala se tam pohlaví (holčička). A slovo: škoda. Slovo kdesi ukryté jako znamení, zdánlivě náhodná sestava mateřských znamének. Muselo být dědičné, protože vždy zaskřípalo i při těch vzácných rozhovorech o strýčkovi. Škoda Strýček – trochu jak nějaký maďarský fotbalista, dnes si říkám spíš jako hráč vodního póla, protože to je maďarský národní sport, vždyť jsme tam nedýchali vzduch, v tom jeho kutlochu, ale spíš okysličenou vodu a oba jsme se trochu topili, nad šachy, nad čísličky loterie, jimiž hustě zaplňoval velký sešit snad už dvacet let.

„Systém,“ říkával strýček a ukazoval mi ty tisíce číslic, které podobně jako dav, když jej sledujete zdálky, ztrácely své podoby a význam, trojka se vpíjela do devítky, ta zase do jedničky a tak dál, až se čas sléval a matematika s fyzikou zhnětly.

A zázraky náhle byly možné. A samozřejmě i kouzla. Ale příležitosti se nechopily, nikdo Strýčka neosvobodil od strachu, nic nezačínalo od začátku, větracím okýnkem otevřeným do Grochowa se sem netlačilo žádné milosrdenství. Čas se, jak jsem řekl, jen sléval. Hodiny se vtěsňaly do čtvrt hodin, až nakonec někdo zaklepal na dveře pokoje, strýček mi stiskl ruku jako dospělému, odsunul petlici a já vyšel na úzkou chodbu, na levé straně viselo velké dřevem orámované zrcadlo, hoch v zrcadle měl oči jako modravé knoflíky, které se ještě několik málo okamžiků nehodily k žádné dírci.

A tak v tom pokoji seděl třicet let. Anebo stál, rok od roku tlustší, vycpaný strachem, který se o samotě mění v tuk, stál nad šachovou úlohou, nad figurkami rozestavenými na velké umělohmotné šachovnici a prsty si projížděl své rok od roku šedivější vousy, jako by se tam skrývalo řešení, papírek s „dáma na b4, střelec na g5“ a tak dál, a pak si pročesával rok od roku řidší a šedivější vlasy a tam to nacházel, nehmotný svitek, zašeptání Mieczysława Najdorfa, mrknutí Akiby Rubinsteina, takže si tiše řekl: no jasně! Anebo něco sprostého. To se pak obrátil ke mně a zabručel: tohle neopakuj. Tedy pokud jsem zrovna byl v pokoji, kde jsem přece býval jen zřídká, často proto nedodával nic, vypustil nadávku z úst a zapálil si jednu ze světle červené krabičky cigaret značky Klubowe. Kouř mu dráždil oči, takže strýček slzel a pokašlával a během těch minut, kdy po vyřešení záhady kouřil, ty uhlíky, jimiž se díval na svět velikosti svého pokoje, pohasínaly. Na těch několik minut. Během těch několika minut se nebál.

Kolikrát už jsem si přehrával ten banální grochowský příběh, který učinil z jeho života to, čím byl. Kreslil jsem si v hlavě první zasvěcení u sídlištních frajírků, stíny vnitrobloků, které se srážely v inkoustových „slzičkách“ v koutcích očí, vychloubání harantů, historiky starých mazáků, popíjení krabičáků v zahrádkách a u branek, přezdívky, které přilétaly odnikud, ale často navždy, potemnělé ulice a uličky s hvězdičkami hltavě žhnoucích cigaret a za těmi hvězdičkami týpci, co se jakože nonšalantně pohupují, ale uvnitř jsou napjatí, jako by je Grochów svíral za játra a postrkoval sem a tam, hladové, nenapité, nevyžité. A pak jsem si představoval tu práci – nějaké sklepy s vyhlídnutým lupem, který pak střílili za pár šupů skutečným kšeftařům z Prahy nebo Grochowa, co nosili zlaté prsteny na ruku. Už tenkrát tam byla i ta žena, spíš ještě holka, bylo tam to dítě, holčička, a on stál a čuměl, protože byl ještě zelenáč, žádný Babinský, žádný skutečný zloděj. A všecko se to podařilo. A za dva týdny všecky

čtyři sbalili. A všichni šli sedět, jenom strýček dostal podmínku. A potemnělé grochowské ulice si začaly šeptat a takové šepoty jiskří jako nože. A strach ho obklíčil jako dobrý esenbák. Čekal úmorně, než to vyšumí, než to vyčichne. Avšak zjevně v sobě měl už od narození místo pro strach, hodně místa, jen pojď dál, strachu, na třicet let, do smrti.

To všecko jsem si slepil ze střepů, z úlomků, z prázdných míst a odkašlání, co se jimi náhle utnul hovor. Dodnes nevím, kdy zmizela ta žena, jak zmizelo dítě, kdo to práskl, jak velký byl zlatý prsten, který odrážel světlo měsíce v některém z bytů na Grochowě nebo Praze. Zdá se mi, že žádný konfident tam ani nebyl. Strýček byl mladý, sotva plnoletý, měl stejně mladou ženu a malé dítě, soudce se nad ním slitoval a neuvědomil si, že to slitování se stane podhoubím pro šepot a že šepoty v noci jiskří jako nože, a přestože už dávno vybledly, pro Strýčka jiskřily celých třicet let, třicet let v jednom pokoji, jenom na záchod, jenom brzy ráno a pozdě v noci do kuchyně, jenom klepání jeho matky, mé babičky, a polívka v kouřícím talíři, cvaknutí petlice a nic víc.

Naučil mě šachy a řadu slov, která se mu zdála být užitečná, ale ulice už na ně zapoměla. Ukazoval mi konstrukci ze žárovek, kabelů a vánočních světýlek, která se rozzářila, když někdo zazvonil na dveře bytu, připojil to asi v noci, zatímco ostatní spali. Vyprávěl mi filmy, měl jsem rád westerny a detektivky, částečně si asi vymýšlel, ale mně to nevadilo. Naučil mě hrát poker a rummy, ukázal mi dámu v klasickém zeleném balíčku a usmál se: kozy. Vyprávěl mi, že otec i děda vyrábějí falešné dolary, tenkrát jsem byl ještě hodně malý a uvěřil jsem mu, zvláště když jsme doma měli jen několik bonů do Tuzexu. Po tomhle jsem k němu dlouho nešel. Upřeně mě sledoval svýma černýma očima a já jeho svýma modrýma, nedělal nic špatného, byli jsme přátelé. Když už zemřeli všichni ze starší generace, máma ho konečně přesvědčila, aby se léčil, ze strachu souhlasil, ze strachu, že tu zůstane, že umře hladu, strach vyhnal strach. Jezdil k němu doktor a odhalil tři nemoci: mozku, duše a psychiky – vyberte si dle libosti. Udělali mu rozbor krve, doktor mu předepisoval prášky.

Vzpomínám si, jak poprvé vyšel ven, otec ho k nám přivezl na svátky, dal si panáka, najedl se. Mé neteři byl tenkrát rok, šli jsme na procházku do zámecké zahrady ve Wilanowě. Byl jsem nabručený puberták, šel jsem vzadu, on společně s ostatními přede mnou, šel vcelku sebejistě, vezl kočárek s dítětem, nevím, jestli se díval dovnitř. Teplé Velikonoční pondělí, skoro až horko. Flek od potu na kostkované košili na jeho zádech se rozléval do podoby terče na pouťové střešnici.

Krátce nato zavolal mámě, že je nemocný. Zápal plic, ale nějak divně se to komplikovalo, zemřel v grochowské noci, v té posteli, v tom pokoji. Máma chtěla pitvu, pak chtěla zmlátit doktory, měl skrytou cukrovku a játra tak zdecimovaná psychotropními léky, že nad tím i patolog žasnul. Nevěděl nikdo, nikdo kromě mě, kdo ho za ta játra tak svíral.

Občas na něj myslím ráno, když ležím a sen mám ještě v krku, dívá se na mě, zjišťuje, kolik je u mě místa.

VYPRÁVĚNKA

Žili byli dva bratři, jsou to totiž vlastně dva příběhy, které se v sobě nějak zaklínily a ční teď ke lhostejné – jak jinak – obloze, ční k výsměchu i k výstraže. Úplně jako my, úplně jako my.

Žili byli dva bratři s komickým, jakoby východním, příjmením a oba chodili do školy číslo 307, která byla žlutá jako lahev řepkového oleje. Byli od sebe dva roky, ale vypadali jako dvojčata, jenom ten starší byl o trochu vyšší. Oba hubení, ptačí tváře s dlouhými nosy a vystouplými lícními kostmi. Oči měli takové, jako mají kavky, plné smutku a ostražitosti, takže vypadaly vyděšeně, ba téměř prázdně. Nekouřili ani nerozbíjeli okna, nohama, které připomínaly svalnaté chůdy, kopali do míče stejně jako tenkrát všichni, ale kopali do něj tak, jako by se jich to ani netýkalo. Jako by se na hřišti ocitli omylem, teleportováni z opery pro děti, a prováděli sice pohyby, které se od nich očekávají (přihraj vole!), ale jako divadelní maňasci, jako zvířata v cirkuse. Žili byli dva bratři, jejichž příjmení znělo jako jméno hrdiny pohádky od Alexeje Tolstého. Ostříhaní byli „podle kastrolu“, jejich rovné, téměř bavlněné vlasy se dotýkaly uší trochu s obavou, jako by pro ně tělesné teplo bylo něčím neobvyklým. Oba chodili oblékáni jako čtyřicátníci – kalhoty s puky, mokasíny a košile. Tomu všemu se tenkrát na Stegnách smáli. Smály se holky, smáli se kluci, smály se zdi žluté školy číslo 307, asfaltové chodníky a asfaltové dvorky, na nichž se skákal panák, guma nebo hrála čára. Byli stále rudí a nebylo jisté, jestli je to studem nebo nějakým pro nás tehdy nepochopitelným vzrušením. Navíc mluvili jiným jazykem. Používali slova „nýbrž“, „neboť“ a „ježto“, jako by to bylo na Stegnách úplně normální, jako by se takhle dala pozvat holka do kina, domluvit si bitku po škole nebo koupit skoro funkční motor do mopedu. Nechápejte to špatně, měli jsme svoje šprty, hezouny a kluky, co byli zjemnělí jako chrousti bez chitinu. Jenomže B. nebyli jemní, ale spíš hranatí, učili se dobře, ale ne výborně, četli divné knihy, ale ty, které četli, jsme měli taky. Byli z devatenáctého století a kdosi je škodolibým žertem přesadil na začátek devadesátých let na předměstí Varšavy. O přestávkách se hledali na školní chodbě a něco si mezi sebou šeptali a od toho šepotu se kolem nich dělalo chladno, ale nikdo nechtěl mrznout. Bylo to fyzicky skoro k neuvěření: třída bylo až po F, v každé z nich čtyřicet žáků, škola byla nabitá k prasknutí, ale kolem nich dva metry volného prostoru, v němž se dělo neznámo co.

Žili byli dva bratři, a aby toho všeho nebylo málo, byli jiného vyznání. Jezdili do pravoslavného kostela ve čtvrti Praga, vystrojení ještě svátečněji než obvykle, s tenkými černými kravatami, jež rozdělovaly jejich absurdně dlouhé trupy napůl. Šli vždy ve třech, se svým otcem, kterého starší ze synů už téměř přerostl. Otec chodil dokonce i v létě v elegantním kabátě, staženém páskem se stříbrnou přezkou tak těsně, že to vypadalo, jako by šly přesýpací hodiny s hlavou. Oči měli oba bratři po něm, ale tím veškerá podobnost končila. On měl tělo měkké a kypré, krátké nohy a ruce připomínaly svinuté dečky, kníry se mu spojovaly s pěstěnými prošedivělými vousy. Dlouhé vlasy si česal dozadu a pomádoval. Vypadal jako východní biskup v civilu, jehož svatou postavu někdo z legrace napumpoval vzduchem. Doprovázely je katolické pohledy a panelákové drby, které kolují odpadními šachtami jako švábi a mravenci faraoni.

Staršího jsem vlastně jenom vídával, zatímco mladší chodil do vedlejší třídy. Znamenalo to,

že jsme měli společný tělocvik – kluci na jedné a holky na druhé polovině moderní tělocvičny. Anebo kluci na hřišti a holky na běžeckém ovále, koedukace tenkrát byla na těch pětadvaceti nebo devadesát minut přerušena. Hrál s námi fotbal, basket, házenou. Lhostejný k našemu řvaní, nadávkám, výsledkům. Snažil se dělat, co měl, a rozhodně si nevedl nejhůř, ale nic víc. Až do jednoho květnového dne. Jako vždycky jsme se převlékali, trochu vzrušení tím, že holky jsou taky skoro nahé hned za zdí, padaly fóry, machrování, slunce nás malým okýnkem táhlo na hřiště jako žlutý magnet. A Sergiusz nehybně seděl na nízké dřevěné lavičce.

„Co je?“ optal se někdo pro pořádek.

„Nic nevšedního se neděje.“

No a bav se s někým takovým. Vyběhli jsme stát se fotbalisty.

Pan W., někdejší olympionik, svolal nástup, spočítali jsme se, koukl do třídnice a něco mu tam neštimovalo.

„B. tu je?“

„No... je tu... ale nepřevlíkl se.“

„Zapomněl si úbor?“

Hodil nám míč a šel do šatny. Část z nás chtěla hrát, ale někdo samozřejmě navrhl, abychom se mrkli. Nebylo to nijak jednoduché, protože jsme museli dvěma z nás udělat stoličku, aby dosáhli až k okýnkům a mohli ostatním poreferovat, co se tam děje. Vybrali mě a Malého, protože jsme byli nejlehčí. Sledovali jsme němý film, okna totiž byla trvale uzavřená. Sergiusz seděl tak, jak jsme ho tam nechali, a jedl housku vybalenou z papíru. Pan W., někdejší olympionik, otevřel dveře, a aniž by vešel, na něco se ho zeptal. Sergiusz se na něj podíval těma svýma očima od bratří Grimmů a pokrčil rameny. Vypadalo to tak, jako by někdo na zkoušku zatáhl za provázek loutky. Pan W. se ještě na něco zeptal a kdosi neviditelný opět trhl hubenými rameny mladšího bratra nahoru. A to se opakovalo.

„Tak co se tam děje?“

„Nic, asi mu nadává.“

Nakonec v panu W. něco přeskočilo. Přistoupil k němu svým sportovním krokem a rozepnul mu košili jako malému dítěti. Sergiusz nereagoval. Nereagoval ani ve chvíli, kdy ho pan W. otočil zády k našim oknům a stáhl mu tu košili jediným olympijským gestem. Vypadalo to jako mapa. Světlejší a tmavší fleky, zálivy, pravidelné vysočiny, malé tečky metropolí. Od zadku k bedrům, skoro bez bílých fleků, tady už by Magellan a Amundsen byli bez práce. Podívali jsme se na sebe s Malým, jako kdybychom těmi bratry byli my, a seskočili jsme z rukou spolužáků dolů. Nebyli jsme, jak se ukazuje, už ani tak mladí, ani přehnaně krutí. Ani hloupí.

„Tak co? Tak co?“

„No hovno! Napsal mu poznámku. Višňa a Robson jsou kapitáni a vybírají!“

Žili byli dva bratři chladní od nějakého tajemství, hubení od nedostatku rozhovorů a velkoocí, jako by se nemohli vynadívat. Starší se těsně před koncem posledního ročníku zamiloval. Dívka se jmenovala Samanta, příjmení si nepamatuju. Byla hodně malá a jejích patnáct let kvetlo nablondáto, módně potrhanými kraťásky a poprsím v tričku Volleyball Team. Na ten Volleyball Team, na opálené nohy a modré oči pokukoval ne jeden z nás, ale ona měla

lepší, na ni před školou čekali kluci z gymplu a naši měli asi tolik, že polykali slinu, když si stoupala na špičky, aby dala pusu šťastnému dlouhánovi, a ty módně potrhané kraťásky se na ní napínaly jako na jablku.

Zamilovat se do takové holky není žádné umění, umění je skrývat to, protože jinak ti nedají pokoj, to je jasná věc. A co teprv když jsi starší bratr B., jmenuješ se Witold a o přestávkách si čteš katechismus pravoslavné církve. Je to ale tak, že láska tak nějak prosvítá, takže se to dozvěděli. A začalo to. Říkali mi pak, že už to trvalo dlouho: posunky, srandičky, kresbičky na tabuli. Witek (tak ho oslovovaly učitelky) prý na to nereagoval, jenom ještě víc rudnul a ruku tiskl na uchu černé aktovky. Z dlaní mu kapal pot a vypadalo to, jako by se snažil vymačkat z koženkového madla šťávu.

„Ty, Pinokio! (tak mu říkali spolužáci ze třídy) Pinokio! No na tebe mluvím, ty mamlasi! Jestlipak víš, že tu tvoji Samantu mrdají ve dvou, až se jim koule klepou?!“

To pořává Opičák, tedy Małpa neboli Małeckci, blondák velký jako jatečná kráva, a řehtá se tomu celá partička, co postává pod přístřeškem za školním bazénem. Škola číslo 307 má totiž bazén a plnohodnotnou tělocvičnu, jak se patří na místo, jehož patronem je turkobijce od Vídně. Červen a nefouká, přesto Opičák svírá v dlani cigáro, od bazénu se line zápach chloru, z tělocvičny je slyšet zkouška školního sboru před rozdáváním vysvědčení. „Ve Varšavě na Stegnách je škola rozezpívanáááá...“ zní hlavně dívčí hlasy a Witek se rozebíhá. Běží přes písečné hřiště, oblaka písku se mu zvedají od nohou a vítr je záhy rozfoukává, ale písek na jazyku do slin. „... Oslavuje velkolepě jméno krále Janaaaa...“ zdá se mu, že v tom sboru zaslechl Samantin hlas, hlas, který se k ní hodí a zároveň nehodí, temný alt, a to už je u Opičáka a dává mu ránu pěstí jako cepem, nešikovný úder splený ze vzteku a lítosti. Opičák ani nestihne odhodit nedopalek, hlava mu odskočí jako boxovací hruška. „... Vivat král Sobieski, naše pýcha a chloubaaaa...“ pějí falešně děvčata a tři špti a Małeckci se vzchopí. Koneckonců není to pro něj nic nového. Třikrát: levý zvedák, játra a pravé ucho. „... Celé Polsko tě v úctě a lásce chováááá...“ Nevstávej, říká v mé hlavě někdo starší, ale Witek se zvedá, krev, slzy a smrkance mu zalepily tvář, prosvítají jenom černé oči. S řevem se celým tělem vrhá na Opičáka.

„Ten hubeňour je teda přísněj,“ říká někdo za mými zády.

„... Jeho život nechť se naším vzorem staneeee...“ ještě ani nedoznělo do konce a Małeckci už zasedl bratrovi B. hrudník a rytmicky ho tluče: bam, bam, bam. Nos má nejspíš zlomený, krev už se nerozlévá jen po obličejí, ale i po košili a kalhotách. Na krev se lepí zrnka písku jako malé perličky, jako flitry.

„To už by snad stačilo, kurva,“ křičí nějaká holka.

Małeckci slézá ze staršího B. a na rozloučenou zachrchlá a plivne mu do očí. „... Láska k četbě a vlasti milovanéééé...“ úpí sbor a starší B. vstává. Někdo mu dokonce podává ruku, řada z nás Opičáka nenávidí. Ještě s sebou trhne směrem k Opičákovi, ten si totiž zapaluje cigáro a odchází beze spěchu, ale kluci Witka drží, i když sebou zmítá a snaží se vyprostit. Sledují jeho košili roztrženou na zádech a vlasy splené krví. Košile se roztáhla jako opona a je vidět mapa. Světlejší a tmavší fleky, zálivy, pravidelné vysočiny, malé tečky metropolí. Od zadku k bedrům, skoro bez bílých fleků.

O dvacet let později, mezi jarem a létem, kavárna, ale taková, v níž si člověk může dát oběd, jako teď všude, ruch zapíjený kávou, vínem a vodou v nápaditých skleničkách. Žena, s níž jsem se tu měl sejít, už nejspíš nepřijde. Už nemám ani chuť jí volat, věci dokážou utichat a vytrácet se. Končí čas obědového menu, ubrousky, platební karty a drobné na dýška se dávají do pohybu. Dva reproduktory s oranžovou značkou JBL naznačují, že love, love will tear us apart again, ale nepřiliš přesvědčivě. Není to Ian Curtis, nýbrž nějaká smoothjazzová předělávka. Některé věci utichají a vytrácejí se, stávají se smoothjazzovými coververzemi, elegantní prašivkou. Jsem bez brýlí, přisedám si proto blíže a objednávám si alkohol, poprvé po dvou měsících. Jen tak naslepo, nevím totiž, co by se mělo v takových chvílích pít. Zešedivěl a pohubl. A nemá kabát. Azurově modrá kravata připomíná absurdně rovnou řeku na nějaké mapě. Žili byli dva bratři, pro které nikdo nic neudělal. Žili byli dva bratři, pro které jsem já nikdy nic neudělal. Dodělal jsem školu, přestěhoval se, zdálo se, že jsem zapomněl. A teď piju tmavý rum a pozoruju, jak velký kartograf pojídá lososa a kouká při tom do nějakých novin. Při každém soustu se jeho dlouhé vousy vychylují trochu do strany a lesknou se kapkami tuku, které mu stékají ze rtů. Pravdu má svatý Cyril Jeruzalémský, který praví, že víra je okem osvěcujícím veškeré svědomí. Věřil jsem v životě různým blbostem a svědomí jsem nosil v té nejmenší kapse zasraně hluboko uvnitř. Docházelo mi však – nebo lépe: věřil jsem –, že ne zbytečně, že se mi snad k něčemu hodí. Píseň v reproduktorech se mění, rum chutná jako písek, za chvíli se zvednu.

Zatím sedím.

Zatím se dívám.